

Antopäivä: x.x.2026	Voimaantulopäivä: x.x.2026	Voimassa: toistaiseksi
Säädöserusta: Laki liikenteen palveluista (320/2017) 135 §		
Määräyksen vastaisen toiminnan seuraamuksista säädetään: Laki liikenteen palveluista (320/2017) 242, 245, 249 ja 265 §		
Muutostiedot: Tällä määräyksellä kumotaan Liikenne- ja viestintäviraston 6.11.2020 antama ilmailumääräys TRG M1-7, Kansallinen lentokoulutus (TRAFICOM/119811/03.04.00.00/2019).		

Kansallinen lentokoulutus

Sisällys

1	SOVELTAMISALA	1
2	MÄÄRITELMÄT	2
3	KOULUTUSLUPA.....	2
4	KOULUTUSILMOITUS.....	2
5	KOULUTUSORGANISAATIO	3
6	KOULUTUSORGANISAATION POIKKEAMARAPORTOINTI JA SISÄINEN VALVONTA	4
7	KOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄT TILAT JA LENTOPAIKKA.....	5
8	KOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄT ILMA-ALUKSET	5
9	OPPILAITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	6
10	KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN	6
11	KOULUTUKSESTA ANNETTAVA TODISTUS	8
12	LENTOKOE	9
13	ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS	9
14	LISÄVAATIMUKSET LUVANVARAISILLE KOULUTUSORGANISAATIOILLE.....	9
15	POIKKEUKSET	10
16	SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET	10

1 SOVELTAMISALA

Tämä määräys koskee kansallisten määräysten mukaista ultrakevytlento- ja autogirokoulutusta, joka tähtää kansallisen lupakirjan, kelpuutuksen tai oikeuden myöntämiseen, uusimiseen tai voimassaolon jatkamiseen. Tätä määräystä sovelletaan myös kansallisten määräysten mukaiseen lentokone-, helikopteri-, purjelento-, moottoripurjelento- ja kuumailma- sekä kaa-supallokoulutukseen EASA-perusasetuksen¹ liitteessä I tarkoitetuilla tai muutoin EU-säätelyn ulkopuolelle jäävillä ilma-aluksilla. Tätä määräystä ei sovelleta eroavuus- ja perehdyttämiskoulutukseen. Liitimillä annettavasta koulutuksesta määrätään erikseen määräyksessä OPS M2-9.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2018, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta (EUVL L 212, 22.8.2018, s. 1)

2 MÄÄRITELMÄT

Tässä määräyksessä tarkoitetaan:

koululennolla lennonopettajan kanssa lupakirjan myöntämiseksi tai voimassa pitämiseksi lennettävää lentoa, jolla opettaja toimii ilma-aluksen päällikkönä ja antaa lentokoulutusta;

esittelykoulutuksella koulutusta, joka tähtää ilmailuharrasteen esittelyyn ja markkinointiin;

tutustumiskoulutuksella koulutusta, joka tähtää yksinlentovaiheeseen saakka ja voidaan hyvitää osaksi peruslentokoulutusta;

peruslentokoulutuksella lentokoulutusta, joka tähtää lupakirjan myöntämiseen;

koulutustarkastuslennolla toisen opettajan kanssa lennettävää koululentoa, jolla varmistetaan oppilaan taitojen riittävyys yksinlennoille;

lento-oppilaalla henkilöä, joka on suorittamassa tai suorittanut ilmailulupakirjaan vaaditun koulutuksen, mutta ei vielä ole ko. lupakirjan haltija.

3 KOULUTUSLUPA

3.1 Koulutusorganisaation, joka antaa koulutusta suorituskykyisiä tai vaativia ilma-aluksia, monimoottorisia lentokoneita taikka monimoottorisia tai hyväksytyltä matkustajapaikkaluvultaan yli 5-paikkaisia helikoptereita varten, on haettava toimintaansa koulutuslupa Liikenne- ja viestintävirastolta. Tällaisille organisaatioille asetettavista lisävaatimuksista määrätään kohdassa 14.

3.2 Koulutuslupa on voimassa toistaiseksi. Mikäli ne seikat, joiden perusteella koulutuslupa on myönnetty, muuttuvat, on muutoksille saatava Liikenne- ja viestintäviraston hyväksyntä ennen toiminnan aloittamista muutetuilla järjestelyillä. Koulutuspäällikkö on kuitenkin ilman viraston erillistä hyväksyntää oikeutettu tekemään seuraavat muutokset:

- a) teoria- ja lennonopettajien lisäykset ja poistot,
- b) lennonopettajaharjoittelijoita valvovien lennonopettajien määrääminen, ja
- c) lentokoulutuksessa käytettävän, Suomen tai muun EU-jäsenvaltion ilma-alusrekisterissä olevan lentokaluston lisäykset ja poistot.

3.3 Koulutustoiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle. Jos organisaatio ei ole antanut koulutusta kolmen edellisen vuoden aikana, sen koulutuslupa katsotaan rauenneeksi. Edellä mainituissa tapauksissa koulutuslupa on viipymättä palautettava Liikenne- ja viestintävirastolle.

4 KOULUTUSILMOITUS

4.1 Muun kuin edellä kohdassa 3.1 tarkoitetun koulutusorganisaation vastuullisen johtajan on tehtävä ilmoitus koulutuksen aloittamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto lähettää ilmoituksen vastaanottamisesta erillisen vahvistuksen. Organisaatio saa aloittaa kouluttamisen välittömästi vahvistuksen vastaanottamisen jälkeen, kun käytettävä koulutusohjelma on hyväksytty.

4.2 Mikäli ne seikat, joiden perusteella koulutusilmoitus on tehty, muuttuvat, muutoksista on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kolmen arkipäivän kuluessa muutoksesta.

4.3 Koulutustoiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle. Koulutuksen aloittamisilmoitus on annettava uudestaan, mikäli organisaatio ei ole antanut koulutusta kolmen edellisen vuoden aikana. Jos organisaatio ei tällöin anna uutta ilmoitusta koulutuksen aloittamisesta, sen koulutusoikeus katsotaan päättyneeksi.

5 KOULUTUSORGANISAATIO

5.1 Yleistä

5.1.1 Koulutustoimintaa harjoittavalla organisaatiolla on oltava taloudelliset edellytykset siihen, että toiminta voidaan toteuttaa sovellettavien vaatimusten mukaisesti.

5.1.2 Koulutusorganisaatiossa on oltava nimettynä vastuullinen johtaja ja koulutuspäällikkö. Lentokoulutusorganisaatiossa on oltava kuhunkin koulutettavaan ilma-alusryhmään päälennonopettaja. Samat henkilöt voivat toimia useammassa kuin yhdessä tehtävässä. Lisäksi koulutusorganisaatiossa on oltava annettavan koulutuksen mukaan riittävä määrä teoria- ja/tai lennonopettajia.

5.1.3 Vastuulliselle johtajalle, koulutuspäällikölle tai päälennonopettajalle ei saa olla määrätty rangaistusta ilmailuun liittyvästä rikoksesta tai rikkomuksesta eikä hänelle saa olla määrätty hallinnollisia seuraamuksia, mukaan lukien lupakirjan, kelpuutuksen tai valtuutuksen rajoittaminen tai peruuttaminen määräajaksi tai pysyvästi, ilmailulainsäädännön tai -määräysten noudattamatta jättämisen takia kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana.

5.2 Vastuullinen johtaja

Vastuullinen johtaja nimeää koulutusorganisaation koulutuspäällikön ja päälennonopettajat, vastaa toiminnan rahoituksesta sekä vastaa siitä, että organisaatio toimii turvallisesti ja sovellettavien vaatimusten mukaisesti. Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää kokeen tai haastattelun vastuullisen johtajan riittävän tiedollisen ja taidollisen tason varmistamiseksi. Jos koulutusorganisaatio on yhtiö tai yhteisö, katsotaan hallituksen tai johtokunnan puheenjohtaja vastuulliseksi johtajaksi, ellei vastuuta ole kirjallisella sopimuksella siirretty valtuutetulle henkilölle.

5.3 Koulutuspäällikkö ja päälennonopettaja

5.3.1 Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää kokeen tai haastattelun koulutuspäällikön ja päälennonopettajan riittävän tiedollisen ja taidollisen tason varmistamiseksi.

5.3.2 Koulutuspäälliköllä on kokonaisvastuu koulutuksesta ja hänen on huolehdittava siitä, että voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisen ja koulutusorganisaation antamia ohjeita noudatetaan koulutustoiminnassa ja että koulutus järjestetään Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesti. Koulutuspäällikkö vastaa teoriakoulutuksen ja ilma-aluksella annettavan lentokoulutuksen yhteen sovittamisesta.

5.3.3 Koulutuspäällikön on valvottava koulutuksen edistymistä ja koulutustoimintaa sekä välittömästi puututtava koulutustoiminnassa havaitsemiinsa epäkohtiin sekä poikkeamiin viranomaisen määräyksistä ja ohjeista ja/tai koulutusorganisaation omista ohjeista tai vaatimuksista, ja ryhdyttävä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin.

5.3.4 Koulutuspäällikön on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa organisaation käyttämistä kouluttajista, lentokalustosta sekä maa- ja vesilentopaikoista.

5.3.5 Koulutuspäällikön on oltava hyvin perehtynyt ilmailualan koulutukseen ja hänellä on oltava tai oltava aiemmin ollut rajoittamaton lennonopettajan kelpuutus.

5.3.6 Päälennonopettaja vastaa lentokoulutuksen yhdenmukaistamisesta sekä kouluttajien ja oppilaiden valvonnasta ja oppilaiden edistymisen seurannasta tietyllä ilma-alusryhmällä ja raportoi näistä koulutuspäällikölle säännöllisesti. Ainoastaan teoriakoulutusta tarjoavassa organisaatiossa näistä tehtävistä vastaa koulutuspäällikkö. Päälennonopettajalla on oltava lento-koulutusta annettaessa voimassa oleva ja käyttöoikeudellinen rajoittamaton lennonopettajan kelpuutus asianomaiselle ilma-alusryhmälle.

5.3.7 Koulutuspäällikön ja päälennonopettajan sijaisuusjärjestelyt on kirjattava koulutusorganisaation asiakirjoihin ja niistä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kahden viikon kuluessa sijaisuuden alkamisesta. Sijaisen on täytettävä kohdissa 5.3.5 ja 5.3.6 määrätyt, kyseiselle tehtävälle asetetut kelpoisuusvaatimukset.

5.4 Teoria- ja lennonopettajat

5.4.1 Koulutusta saa antaa koulutuspäällikön kyseiseen tehtävään hyväksymä opettaja.

5.4.2 Lennonopettajalla on oltava lentokoulutusta annettaessa voimassa oleva lennonopettajan kelpuutus sekä oikeus toimia ilma-aluksen päällikkönä kyseisellä ilma-aluksella.

5.4.3 Koulutuspäällikkö voi hyväksyä nimetyn osa-alueen teoriaopettajaksi henkilön, jonka lennonopettajan tai opettajaharjoittelijan kelpuutus ei ole voimassa, tai jonkun muun ilmailun erikoisalan asiantuntijan, jos tämä kokemuksensa, tietojensa, taitonsa ja sopivuutensa puolesta on kelpoinen toimimaan opettajana.

5.4.4 Opettajia on oltava riittävä määrä suhteessa oppilaisiin, jotta koulutuksen turvallisuus ja laatu voidaan varmistaa.

6 KOULUTUSORGANISAATION POIKKEAMARAPORTOINTI JA SISÄINEN VALVONTA

6.1 Koulutusorganisaatiossa noudatettavista menettelyistä poikkeamatietojen käsittelyssä ja poikkeamailmoitusten toimittamisessa viranomaiselle säädetään EU:n poikkeama-asetuksessa² ja ilmailulaissa (864/2014). Koulutusorganisaation on ohjeistettava ja tiedotettava poikkeamatietojen ilmoittamista koskevat menettelyt organisaation henkilöstölle ja oppilaille.

6.2 Koulutusorganisaation on laadittava ja otettava käyttöön välineet ja menetelmät, joita käytetään uhkien tunnistamiseen ja riskinarviointiin sekä riskien lieventämiseen tähtäävien toimien toteutuksen ja seurannan tehokkuuden varmistamiseen. Toiminnassa tunnistettuja riskejä ja niiden ajantasaisuutta on arvioitava vuosittain.

6.3 Koulutusorganisaation sisäisen valvonnan tarkastus on suoritettava vähintään kerran vuodessa. Tarkastuksen tuloksena syntynyt raportti on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastoon vuosittain viraston asettamaan määräaikaan mennessä. Koulutusorganisaation on lisäksi laadittava vuosittain raportti koulutustoiminnastaan.

6.4 Sisäisen valvonnan tarkastuksessa on huomioitava vähintään seuraavat seikat:

- a) koulutusohjelmien ajantasaisuus ja koulutuksen toteutuminen ilmailumääräysten sekä koulutusohjelman vaatimusten mukaan;
- b) uhkien tunnistamisen, riskien arvioinnin ja riskejä lieventävien toimenpiteiden tehokkuus;
- c) tunnistettujen riskien ajantasaisuus sekä riskien tunnistamisen ja riskien hallinnan menetelmien ja välineiden ajantasaisuus;
- d) tapahtuneet poikkeamat, niiden välittömät ja tarvittaessa juurisyyn korjaavat toimenpiteet sekä seuranta;
- e) resurssien riittävyys;
- f) ilma-alusten soveltuvuus, lentokelpoisuus ja asiakirjat;
- g) lento- ja toimintapaikat sekä niiden tilat ja varustus.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 376/2014, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, poikkeamien ilmoittamisesta, analysoinnista ja seurannasta siviili-ilmailun alalla, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 996/2010 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY, komission asetusten (EY) N:o 1321/2007 ja (EY) N:o 1330/2007 (EUVL L 122, 24.4.2014, s. 18–43)

6.5 Koulutustoiminnasta kohdan 6.3 mukaan vuosittain toimitettavan raportin on sisällettävä vähintään seuraavat seikat:

- a) toteutuneet kurssit ja kertauskoulutukset;
- b) kurssien oppilasmäärät;
- c) kopiot opettajaluetteloista;
- d) tiedot koulutuksessa käytetyistä ilma-aluksista sekä lentopaikat, joissa ilma-alusta on pääasiassa käytetty;
- e) koulutuksessa tapahtuneet poikkeamat, onnettomuudet ja vaaratilanteet;
- f) muut tiedot, jotka koulutusorganisaatio katsoo aiheelliseksi.

7 KOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄT TILAT JA LENTOPAIKKA

7.1 Teoriaopetusta varten on koulutusorganisaatiolla oltava käytettävissään riittävät ja tarkoituksenmukaiset huonetilat sekä opetus-, havainto- ja harjoitusvälineet.

7.2 Lentokoulutuksen on tapahduttava hyväksytyltä lentopaikalta. Liikenne- ja viestintävirasto voi myös antaa luvan käyttää muuta kuin hyväksyttyä lentopaikkaa edellyttäen, että koulutuspaikka katsotaan soveltuvaksi lentokoulutukseen.

7.3 Lentokoulutukseen käytettävällä lentopaikalla on oltava käytettävissä seuraava varustus:

- a) riittävät ensiapu- ja palonsammutusvälineet
- b) puhelin
- c) tuulen suunnan osoitin
- d) loukkaantuneen henkilön kuljetukseen sopiva kuljetusväline, mikäli sairaankuljetusajoneuvoa ei ole mahdollista saada nopeasti paikalle, ja
- e) radiovarustus maan ja ilma-aluksen välisen radioyhteyden hoitamiseen.

7.4 Kohdat 7.2 ja 7.3 eivät koske kuumailma- ja kaasupallokoulutusta. Kuumailma- ja kaasupallokoulutuksen on tapahduttava alueella, jossa on riittävästi lentokoulutuksessa käytettävien kuumailma- ja kaasupallojen lentokäsikirjan vaatimukset täyttäviä laskeutumisaikkoja.

8 KOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄT ILMA-ALUKSET

8.1 Ilmaa raskaammassa ilma-aluksessa on oltava annettavaan koulutukseen soveltuvat hallintalaitteet ja -mittarit, joita pystyy käyttämään sekä opettajan että oppilaan paikalta normaali- ja hätätoimenpiteiden aikana. Ohjaajalta toiselle siirrettäviä ohjaimia ei hyväksytä. Peruslentokoulutukseen käytettävän ilma-aluksen on oltava varustettu maalaskutelineellä.

8.2 Peruslentokoulutuksessa käytettävällä ilma-aluksella on oltava voimassa oleva lentokelpoisuustodistus tai lentokoulutuksen mahdollistava, voimassa oleva lupa ilmailuun.

8.3 Koulutusorganisaation on varmistettava, että koulutukseen käytettävän ilma-aluksen kuormattavuus ja suorituskyky ovat sen lentokäsikirjan tai lento-ohjekirjan ja painolaskelmien perusteella riittävät aiottua toimintaa varten.

8.4 Koulutuspäällikkö vastaa siitä, että lentokoulutuksessa käytettävien ilma-alusten huolto-toiminta ja lentokelpoisuuden ylläpito on järjestetty ilmailumääräyksen AIR M1-5 vaatimusten mukaisesti.

8.5 Koulutukseen käytettävillä ilma-aluksilla on oltava vakuutukset sen mukaan kuin siitä säädetään ilmailulaissa (864/2014) ja ilmailun vakuutusasetuksessa (EY) N:o 785/2004³.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 785/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista (EUVL L 138, 30.4.2004, s. 1–6)

9 OPPILAITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

9.1 Lennonopettajan vastuulla on arvioida käytettävissä olevien tietojen perusteella oman vireystilansa ja oppilaan vireystilan riittävyys suoritettavaan lentoharjoitukseen nähden ja järjestää taukojen pitäminen tarvittaessa.

9.2 Peruslentokoulutuksessa lento-oppilaan koulutusaika saa olla enintään kaksi tuntia ilma-aikaa yhden vuorokauden aikana. Mikäli koulutuspäällikön hyväksymistä syistä päivittäistä enimmäiskoulutusaikaa on tarpeen jatkaa, lennonopettajan on varmistettava, että lento-oppilaan vireystaso säilyy oppimistuloksen saavuttamisen kannalta riittävänä. Perusteet koulutustajan ylittämiseksi on merkittävä lento-oppilaan koulutuskieltoon.

9.3 Jos oppilaan lentokoulutus keskeytetään, tai hän keskeyttää sen itse, on koulutuspäällikön kirjattava asia koulutusorganisaation kirjanpitoon perusteluineen ja annettava oppilaalle todistus siihen mennessä hyväksytysti suoritettua koulutuksesta. Mikäli keskeytys on tehty lentoturvallisuuteen liittyvistä syistä, siitä on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle.

9.4 Lento-oppilas saa hyväksytyt lentokokeet suoritettuaan lentää hänen lennonopettajansa tai sijaiseksi sovitun lennonopettajan antamia ja valvomia harjoituslento-ohjelmia paikallislentotoimintaa lupakirjan myöntämiseen saakka enintään yhden kuukauden ajan.

10 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

10.1 Yleistä

10.1.1 Teoria- ja lentokoulutus on järjestettävä Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesti.

10.1.2 Koulutusorganisaatio voi järjestää koulutuksen siten, että toinen koulutusorganisaatio antaa teoriakoulutuksen, mikäli se koulutustavoitteen kannalta on tarkoituksenmukaista. Lentokoulutuksen antava koulutusorganisaatio vastaa kuitenkin siitä, että koulutustavoite kokonaisuudessaan tulee saavutetuksi, ja sen on tarpeen mukaan kertauskoulutuksella huolehdittava oppilaan teoriatietojen ja lentotaidon säilymisestä koulutuksen aikana. Teoriaopetus ja lentokoulutus on sovitettava yhteen siten, että lentokoulutuksessa voidaan soveltaa teoriaopetuksessa saatua tietoa ja taitoja.

10.1.5 Teoriaopetuksen lisäksi oppilaille on annettava käyttöön riittävä määrä opetusaineistoa oppituntien kertaamiseksi sekä niiden lisäksi suoritettavaa itseopiskelua varten.

10.2 Teoriakoulutus

10.2.1 Oppilaan on suoritettava koulutusorganisaatiossa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän koulutusohjelman mukainen teoriakoulutus sekä osallistuttava koulutusorganisaation järjestämiin kirjallisiin kokeisiin. Hyväksyttyyn koetulokseen vaaditaan, että oppilas saa kokeessa vähintään 75 prosenttia kunkin oppiaineen pistemäärästä.

10.2.2 Mikäli oppilas joutuu olemaan poissa oppitunneilta, hänelle on erikseen annettava opetusta koulutustavoitteen saavuttamiseksi. Tarvittavasta opetuksesta ja sen toteuttamistavasta ja määrästä kyseisen aineen opettajan ja koulutuspäällikön on päätettävä yhdessä.

10.2.3 Oppilaan aiemmin saaman muun vastaavan teoriakoulutuksen perusteella koulutuspäällikkö voi vapauttaa hänet osaksi tai kokonaan osallistumisesta kurssin oppitunneille tai etäopiskeluohjelman eri osioihin. Teoriaopetuksesta vapautetun oppilaan on kuitenkin osallistuttava kurssin loppukokeisiin, ellei kyseistä lupakirjaa koskevassa määräyksessä toisin sallita. Koulutuspäällikön on esitettävä kirjallisesti opetuksesta vapauttamisen syyt oppilaan lupakirja- tai kelpuutushakemuksen yhteydessä.

10.2.4 Hyväksytty teoriakoe on lupakirja- tai kelpuutushakemusta varten voimassa kaksi vuotta kokeen suorituspäivästä lukien.

10.2.5 Koulutusorganisaation on pidettävä päiväkirjaa teoreettisten oppiaineiden opetuksesta ja kokeista. Päiväkirjasta on ilmentävä oppituntien ja teoriakokeiden päivämäärät, kellonajat, oppituntien aiheet, opettajat sekä oppitunneilla läsnä olleet oppilaat.

10.2.6 Lennonopettajien kertauskoulutuksen on sisällettävä vähintään kuusi oppituntia ja vähintään kolme aihepiiriä seuraavista aiheista:

- a) kansalliset ilmailumääräykset ja niiden muutokset
- b) lainsäädäntö, sen noudattaminen ja valvonta
- c) opetusoppi, opetusmenetelmät ja opettajan rooli
- d) lentosuunnistus ja ilmatilan jako
- e) säähän liittyvät aiheet, säätietojen jakelu
- f) ihmisen suorituskyky ja rajoitukset;
- g) lisäksi viranomaisen mahdollisesti määrittämät aiheet.

10.3 Lentokoulutus

10.3.1 Lentokoulutus on annettava lentokalustoluetteloon merkityllä ilma-aluksella. Oppilaan on istuttava ohjaajan paikalla. Ennen lentokoulutuksen aloittamista lentokoulutuksesta vastaava organisaatio on velvollinen antamaan kullekin oppilaalle kirjallisesti tiedot toimintaa koskevista, koulutuksen aikana voimassa olevista vakuutuksista, niiden ehdoista ja korvaussummistakäyisessä organisaatiossa.

10.3.2 Saman lennonopettajan on annettava peruslentokoulutus yksinlentovaiheeseen saakka. Perustellusta syystä koulutuspäällikön suostumuksella lennonopettaja voidaan vaihtaa.

10.3.3 Koulutusorganisaation on pidettävä lentokoulutuksesta oppilaskohtaista koulutusohjelman mukaista kirjanpitoa. Kirjanpidosta on ilmentävä oppilaan lennonopettaja, lentokoulutuksen päivämäärät ja kellonajat, lentokoulutuksen harjoitteet ja koulutustarkastuslentojen suoritukset.

10.3.4 Kaikille peruslentokoulutukseen liittyville koulutusohjelman mukaisille matkalennoille, jotka suoritetaan moottoroiduilla ilma-aluksilla, on laadittava kirjallinen lentosuunnitelma (FPL) ja operatiivinen lentosuunnitelma (OFP) paino- ja polttoainelaskelmineen sekä liitettävä ne oppilaskohtaiseen koulutuskirjanpitoon.

10.3.5 Hinauslentäjäkoulutuksessa on hinattavan purjelentokoneen päälliköllä oltava purjelentäjän lupakirja ja lähtötapaoikeus lentokonehinauksella.

10.3.6 Jos lento-oppilaalla ei ole lentokokemusta valvotulta lentopaikalta lentämisestä ennen koulutuksen aloittamista, on ultrakevytlento-, moottoripurjelento- tai autogiolentokoulutukseen kuuluttava vähintään kaksi koululentoa valvotulta lentopaikalta sen auki ollessa. Näiden lento-oppilaiden yksinmatkalennoista vähintään yhdellä on tehtävä lasku pysähtymiseen saakka valvotulle lentopaikalle sen auki ollessa.

10.3.7 Oppilaan yksinlennon jälkeisillä koululennoilla, lennonopettajan toimiessa ilma-aluksen päällikkönä, saa ilma-alusta ohjaavan oppilaan lisäksi olla muita henkilöitä, joiden mukanaolo on koulutuksen kannalta tarpeellista. Lentoaika lasketaan vain ohjaajana toimivan oppilaan hyväksi.

10.3.8 Koululentoja ei saa yhdistää muuhun lentotoimintaan.

10.4 Yksinlento

10.4.1 Ennen ensimmäistä yksinlentoa lento-oppilaan on suoritettava hyväksytysti koulutusohjelman mukaiset aerodynamiikkaa, ohjausoppia, ilmailun säädöksiä ja koulutukseen käytettä-

vän ilma-aluksen käyttöä ja hoitoa sekä lentokäsikirjaa (tai -ohjekirjaa) koskevat kirjalliset kokeet. Lisäksi hänen on osoitettava hyväksytysti suoritetulla koulutustarkastuslennolla hallitsevansa myös tarvittavan radiopuhelinliikenteen.

10.4.2 Lennonopettajan on annettava oppilaalleen kirjallinen lupa ja ensimmäinen yksinlento-tehtävä sen jälkeen, kun toinen lennonopettaja on koulutustarkastuslennon perusteella oppilaan siihen hyväksynyt. Vaatimus ei koske kuumailma- ja kaasupallolentokoulutusta.

10.4.3 Ensimmäiset viisi yksinlentoa on lennettävä samalla ilma-alustyypillä, jolla peruslento-koulutus on annettu. Vaatimus ei koske kuumailma-, eikä kaasupallokoulutusta.

10.4.4 Lento-oppilaan viiden ensimmäisen yksinlennon aikana hänen lennonopettajansa tai tämän sijaiseksi sovitun lennonopettajan on oltava koulutuspaikalla maassa lentoja valvomassa. Lento-oppilaan seuraavien yksinlentojen aikana hänen lennonopettajansa tai tämän sijaiseksi sovitun lennonopettajan on oltava koulutuspaikalla lentoa valvomassa. Edellä olevasta poiketen kuumailma- tai kaasupallolennonopettajan on seurattava lento-oppilaan yksinlentoa pallon maahenkilöstön mukana.

10.4.5 Valvovalla lennonopettajalla on oltava kaksipuolinen radioyhteys oppilaaseen, ja hänen on tarkastettava vaadittavat lentoa koskevat lentosuunnitelmat ja ilmoitukset. Lentosuunnitelmasta on käytävä selville, että ilma-aluksen päällikkönä on lento-oppilas. Lisäksi valvovan lennonopettajan on merkittävä lentosuunnitelmaan sellaiset yhteystiedot, että häneen saadaan aina välittömästi yhteys.

10.4.6 Lento-oppilaan ollessa koulutusohjelman mukaisella yksinmatkalennolla saa valvova lennonopettaja kouluttaa muita oppilaita edellyttäen, että häneen saadaan aina välittömästi yhteys, ja hänen on oltava määräkentällä lento-oppilaan saapuessa matkalennolta. Edellä olevasta poiketen kuumailma- tai kaasupallolennonopettajan on seurattava lento-oppilaan yksinlentoa pallon maahenkilöstön mukana.

10.4.7 Oppilaan yksinlennoilla on näkyvyyden oltava vähintään 8 km ja pilvikorkeuden vähintään 450 m (1500 ft). Edellä mainitusta voidaan poiketa oppilaan yksinlennoilla moottoroiduilla ilma-aluksilla lentopaikan läheisyydessä, jos säilytetään näköyhteys käytettävään kiitotiehen. Tällöin näkyvyyden on oltava vähintään 5 km ja pilvikorkeuden vähintään 300 m (1000 ft).

11 KOULUTUKSESTA ANNETTAVA TODISTUS

11.1 Koulutuksen tai tutustumiskoulutuksen päätyttyä koulutusorganisaation on annettava oppilaalle koulutuspäällikön allekirjoittama todistus. Todistuksessa on oltava seuraavat tiedot:

- a) kurssiaika (teoria- ja lentokoulutuksen alkamis- ja päättymispäivämäärät);
- b) koulutusohjelman mukainen opetuksen määrä eri oppiaineissa;
- c) oppilaan osallistuminen eri oppiaineiden oppitunneille tai etäopiskelukurssin tai sen osioiden suorittaminen;
- d) kunkin oppiaineen kirjallisen loppukokeen päivämäärä;
- e) oppilaan kustakin loppukokeesta saama arvosana prosentteina;
- f) lentokoulutuksessa suoritettut lentotuntimäärät jaoteltuna koulutustavoitteena olevaa lupakirjaa, kelpuutusta tai oikeutta koskevan ilmailumääräyksen lentokoulutusta ja –kokemusta koskevan kohdan mukaisesti; ja
- g) lupakirjaa, kelpuutusta tai oikeutta varten annettavan koulutuksen todistuksessa vaakuutus siitä, että oppilas on saavuttanut lupakirjan, kelpuutuksen tai oikeuden myöntämiseen vaadittavat tiedot ja taidot.

11.2 Lennonopettajien kertauskoulutuksesta riittää osallistumistodistus, josta ilmenee koulutusorganisaatio, oppilaan nimi, koulutuksen päivämäärä ja koulutuksessa käsitellyt oppiaineet. Esittelykoulutuksesta riittää osallistumistodistus, josta ilmenee koulutusorganisaatio, koulutetun nimi ja esittelykoulutuksen päivämäärä.

12 LENTOKOE

Koulutusorganisaation on kurssin päätyttyä, kun koulutusohjelman mukainen koulutustavoite on saavutettu, annettava oppilaalle koulutuspäällikön allekirjoittama suositus lentokokeeseen sekä järjestettävä oppilaalle lentokoe lupakirjan, kelpuutuksen tai oikeuden saamiseksi. Koulutusorganisaatio on velvollinen antamaan tarkastuslentäjälle tämän pyytämät tiedot oppilaasta ja hänen koulutuksestaan.

13 ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS

13.1 Koulutusorganisaation on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan oppilaan koulutuksen päättymisestä lukien kunkin oppilaan koulutusta ja koulutuksen sisäistä valvontaa koskevat seuraavat asiakirjat:

- a) koulutusohjelmat ja niiden muutokset
- b) koulutustodistusten kaksoiskappaleet
- c) teoria- ja lentokoulutusta koskeva kirjanpito
- d) kirjallisten kokeiden kysymykset ja niihin hyväksyttävät vastaukset
- e) oppilaan koekysymyksiin antamat vastaukset, niiden arvioinnit, arviointipäivä
- f) annettu arvosana ja tieto vastaukset arvioineesta teoria- tai lennonopettajasta
- g) luettelot teoria- ja lennonopettajista ja näiden muutoksista
- h) luettelot lentokalustosta ja sen muutoksista
- i) sisäiseen valvontaan ja sijaisuusjärjestelyihin liittyvät asiakirjat.

13.2 Asiakirjat on pyydettyäessä esitettävä Liikenne- ja viestintäviraston edustajalle. Koulutusorganisaatio on velvollinen järjestämään asiakirjojen säilyttämisen myös toiminnan päättymisen jälkeen.

14 LISÄVAATIMUKSET LUVANVARAISILLE KOULUTUSORGANISAATIOILLE

14.1 Koulutusorganisaation on laadittava koulutuskäsikirja ja toimintakäsikirja, jotka sisältävät tiedot ja ohjeet, joiden avulla henkilöstö voi suorittaa tehtävänsä ja oppilaat saavat ohjausta kurssivaatimusten täyttämiseksi. Käsikirjoille vaaditaan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksyntä.

14.2 Käsikirjat on pidettävä ajan tasalla ja niihin sisältyvät koulutuksen kannalta oleelliset tiedot on annettava henkilöstön ja oppilaiden saataville. Käsikirjoissa on myös kuvattava vastuut käsikirjojen ajan tasalla pitämisen varmistamiseksi.

14.3 Koulutuskäsikirjassa on kuvattava:

- a) jokaisen koulutusvaiheen vaatimukset, aloitusvaatimukset, päämäärät ja oppimistavoitteet;
- b) koulutussuunnitelma ja lentoharjoitukset;
- c) lentoa edeltävä ohjeistus lennon tavoitteista ja lennon jälkeinen palaute tavoitteiden saavuttamisesta;
- d) teoriaopetus;
- e) tarvittaessa lentokoulutus FSTD-laitteella; ja
- f) toiminta poikkeustilanteissa.

14.4 Toimintakäsikirjassa on kuvattava:

- a) organisaation yleiset toimintaperiaatteet;
- b) vastuuhenkilöiden tehtävät ja vastuut;
- c) oppilaiden ja opettajien lentoaikarajoitukset sekä lepoajat;

- d) ilma-aluksen miehistön velvollisuudet;
- e) turvallisuustoimenpiteet
- f) käytössä olevan lentokaluston tekniset ohjeet, turvalliseen koulutuskäyttöön liittyvät menetelmät, suoritusarvot ja kuormaustiedot;
- g) koulutusreitit ja -alueet; sekä
- h) henkilöstön koulutusta ja pätevyysvaatimuksia koskevat tiedot.

Käsikirjan asiaankuuluvat tiedot on annettava kaikille tarvittaville henkilöstöryhmille, kuten lennonopettajille, simulaattorikouluttajille, teoriakouluttajille sekä lentotoiminnasta ja huollosta vastaavalle henkilöstölle.

14.5 Organisaation on perustettava, toteutettava ja pidettävä yllä turvallisuuden- ja vaatimustenmukaisuuden hallintajärjestelmä, joka vastaa organisaation kokoa sekä sen toiminnan luonnetta ja monipuolisuutta. Hallintajärjestelmään on sisällyttävä:

- a) selvästi määritellyt vastuut ja velvollisuudet koko organisaatiossa, myös vastuullisen johtajan suora vastuu turvallisuudesta;
- b) kuvaus organisaation yleisistä turvallisuuteen liittyvistä toimintalinjoista ja periaatteista (turvallisuuspolitiikka);
- c) organisaation toimintaan sisältyvien ilmailuturvallisuusriskien tunnistaminen, niiden arviointi ja riskien hallinta, mukaan luettuina toimenpiteet riskin lieventämiseksi ja niiden tehokkuuden varmistaminen;
- d) poikkeamailmoitusten vastaanottoon, käsittelyyn, korjaavien toimenpiteiden suorittamiseen ja seurantaan liittyvät ohjeistukset;
- e) turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta vastaavien henkilöiden tehtävien edellyttämän koulutuksen ja pätevyyden ylläpito;
- f) turvallisuuden- ja vaatimustenmukaisuuden hallintajärjestelmän kaikkien keskeisten prosessien dokumentointi, mukaan luettuna prosessi, jolla varmistetaan henkilöstön tietoisuus vastuustaan, ja dokumentoinnin muutosmenettely; ja
- g) toiminto, jolla valvotaan, että organisaatio täyttää asiaankuuluvat vaatimukset. Vaatimustenmukaisuuden valvontaan on sisällyttävä järjestelmä poikkeamahavaintoja koskevan palautteen antamiseksi vastuulliselle johtajalle, jotta voidaan varmistaa tarvittavien korjaavien toimenpiteiden tehokas toteuttaminen.

14.6 Koulutusorganisaation on nimitettävä turvallisuuden hallinnasta ja vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja. Tehtävä voi olla yhdistetty. Turvallisuudenhallinnasta ja/tai vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja ei kuitenkaan saa samalla toimia vastuullisen johtajan, koulutuspäällikön tai päälennonopettajan tehtävässä.

15 POIKKEUKSET

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta myöntää poikkeuksia tämän määräyksen vaatimuksista, jos virasto katsoo, että poikkeukset ovat perusteltuja ja määräyksen tarkoitusta vastaava turvallisuustaso saavutetaan hakijan esittämällä tavalla.

16 SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

Aiemmin koulutusilmoituksen tehneen koulutusorganisaation, joka aikoo antaa koulutusta sellaisilla ilma-aluksilla, joille kohdan 3.1 mukaan vaaditaan koulutuslupa, on haettava koulutuslupaa Liikenne- ja viestintävirastolta viimeistään **x.x.2026** [3 kuukautta määräyksen voimaantulosta]. Muussa tapauksessa organisaation koulutusoikeus katsotaan päättyneeksi.